

Harmonogram działań UKNF wobec Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie

23 listopada 2015 r.

SYNTEZA

1. KNF obserwując dynamikę wzrostu sumy bilansowej Banku, już w I kw. 2013 r. zażądała:
 - wyjaśnień odnośnie jej przyczyn,
 - przedstawienia polityki rozwoju,
 - planów finansowych,
 - planów utrzymania płynności.
2. KNF **skierowała do Banku zalecenia** w zakresie:
 - realizowanej polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
 - wzmocnienia procesu planowania,
 - dokonania przeglądu systemu limitów ograniczających ryzyko płynności i ich dostosowanie do skali i specyfiki prowadzonej działalności.
3. Do Banku skierowany został **zakaz wypłaty dywidendy**, co oznaczało zobowiązanie do przeznaczenia na wzrost funduszy własnych ponad 12 mln zysku wykazanego przez bank na koniec 2013r.
4. Analiza przekazywanych przez Bank danych wskazywała na utrzymywanie się stwierdzonego w Banku trendu wzrostu.
5. Wobec powyższego w KNF **podjęta została decyzja o przeprowadzeniu w Banku kontroli kompleksowej**.
6. Ustalenia kontroli wykazały liczne nieprawidłowości, których efektem było:
 - **skierowanie ponad 70 szczegółowych zaleceń,**
 - **zobowiązanie do opracowania programu postępowania naprawczego,**
 - **skierowanie do prokuratury zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na przedstawianiu nierzetelnych danych w sprawozdaniach finansowych Banku.**
7. **Bank kwestionował ustalenia kontroli kompleksowej** wnosząc do protokołu zastrzeżenia i wyjaśnienia.
8. Powołując się na posiadane zabezpieczenia **informował o utworzeniu rezerw w niż niższej rekomendowanej wysokości.**
9. Przekazywane przez Bank informacje wskazywały na **brak prawidłowej realizacji zaleceń KNF**, co potwierdziła kontrola problemowa.
10. **Wszczęte zostało postępowanie w sprawie wystąpienia do rady nadzorczej z wnioskiem o odwołanie członków zarządu.**
11. Opracowanie Banku przedstawione w ramach realizacji zobowiązania do opracowania programu naprawczego jako niewystarczające nie zostało zaakceptowane przez KNF, która **wszczęła w związku z tym postępowanie administracyjne w przedmiocie ustanowienia zarządu komisarycznego.**
12. **Odrzucenie kolejnego niewystarczającego dokumentu** przedstawionego przez Bank jako program postępowania naprawczego **stało się podstawą do ustanowienia w Banku zarządu komisarycznego.**
13. Podstawowym obowiązkiem zarządu komisarycznego było **sporządzenie i poddanie badaniu przez biegłego sprawozdania finansowego na dzień ustanowienia zarządu komisarycznego.**
14. Sporządzone **sprawozdanie wykazało głęboki niedobór funduszy własnych.**
15. **Wartość posiadanych przez bank zabezpieczeń okazały się istotnie niższe niż wynikało to z posiadanych operatów.**

16. **Były zarząd nie tworzył odpowiednich rezerw** pomniejszając kwotę służącą za podstawę wyliczeniu odpisów o zabezpieczenia, których wartość okazała się istotnie niższa niż przyjmował to Bank.
17. Ustalenia z badania sprawozdania dowiodły, że **aktywa Banku nie wystarczają na zaspokojenie jego zobowiązań.**
18. **KNF poinformowała o możliwości uczestnictwa banków w procesie sanacji SBRzR jednak żaden bank nie wyraził zainteresowania przejęciem Banku.**
19. W tej sytuacji KNF **zobowiązana była do zawieszenia działalności SBRzR** oraz **postanowiła o wystąpieniu do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości Banku**

DZIAŁANIA KNF

KNF po zidentyfikowaniu nadmiernego ryzyka w działalności SBRzR w Wołominie zastosowała wobec niego wszelkie dopuszczone prawem środki stosując odpowiednią ich gradację:

1. **Żądała dodatkowych informacji** celem oceny zidentyfikowanego ryzyka.
2. **Wydawała zakaz reklamy produktów depozytowych oraz wypłaty dywidendy** mimo wysokiego przyrostu kapitału.
3. Skutecznie **doprowadziła do wykreślenia ze statutu zarejestrowane przez sąd, bez wymaganej zgody KNF, zmiany** negatywnie wpływające na działalność Banku.
4. **Przeprowadziła 2 kontrole:**
 - a. jedna **kompleksowa**, po której **udzieliła upomnienia i wydała szczegółowe zalecenia**
 - b. w zakresie prania pieniędzy **weryfikująca sposób realizacji zaleceń** po poprzedniej inspekcji.
5. W związku z negatywną oceną kondycji Banku (odmienną od prezentowanej w sprawozdawczości i potwierdzanej przez biegłych rewidentów badających w kolejnych latach roczne sprawozdania finansowe) **zobowiązała Bank do, opracowania programu postępowania naprawczego.**
6. **Wszczęła, w trybie KPA, postępowanie w przedmiocie wystąpienia do rady nadzorczej o odwołanie członków zarządu** (decyzja co do ewentualnego odwołania członków zarządu należy wyłącznie do rady nadzorczej).
7. W związku z niewłaściwą realizacją zaleceń nadzorczych i brakiem identyfikacji głównych rodzajów ryzyka w prowadzonej działalności SBRzR KNF **wszczęła postępowanie, w trybie KPA, w przedmiocie ustanowienia zarządu komisarycznego i zarząd taki ustanowiła.**
8. **Doprowadziła do ustalenia rzeczywistej sytuacji finansowej SBRzR** – zarząd komisaryczny zweryfikował dotychczas prezentowane wyceny, ustalił wpływ powiązań pomiędzy kredytobiorcami Banku. Poprzedni zarząd wykazywał zysk ponad 9 mln, gdy zweryfikowane przez biegłego rewidenta sprawozdanie na dzień ustanowienia zarządu komisarycznego wykazało stratę 1.594 mln powstałą głównie w związku z koniecznością utworzenia rezerw na kredyty i właściwą wyceną przyjętych zabezpieczeń. Dokonanie weryfikacji zabezpieczeń stanowiących podstawę pomniejszych tworzonych rezerw jest możliwe tylko poprzez badanie dokumentów na miejscu. Podobnie jest w zakresie badania powiązań kapitałowych i osobowych dla określenia grup powiązanych wspólnym ryzykiem gospodarczym.

9. **Złożyła do prokuratury**, w związku z ustaleniami inspekcji, **zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez zarząd Banku**. Zawiadomienie w tej kwestii złożył również zarząd komisaryczny.
10. **Wystąpiła do właściwego ministra z wnioskiem o weryfikację kwalifikacji rzeczoznawców majątkowych dokonujących budzących wątpliwości wycen przedmiotów zabezpieczeń.**
11. **Wystąpiła do Ministra Finansów o zmianę przepisów w zakresie tworzenia rezerw** postulując ograniczenie możliwości pomniejszania podstawy rezerw o wartość budzących wątpliwości wycen oraz wskazała na potrzebę zwiększenia uprawnień w zakresie możliwości zlecenia ponownych wycen nieruchomości podobnie jak ma to miejsce przy badaniach sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów.
12. **Wystąpiła do Ministra Finansów o podjęcie negocjacji z KE w sprawie warunków pomocy publicznej na restrukturyzację banków spółdzielczych**
13. **Postulowała w procesie legislacyjnym zmiany przepisów prawa bankowego, w celu:**
 - a. **zwiększenia niezależności organów statutowych banków,**
 - b. **wyeliminowania konfliktów interesów w organach zarządzających BS,**
 - c. **zwiększenia skuteczności środków nadzorczych (m.in. w tym:**
 - i. **postulat rezygnacji z upomnienia jako warunku zastosowania sankcji nadzorczych**
 - ii. **możliwość bezpośredniego odwoływania członków zarządu**
 - iii. **kadencyjność zarządów).**

Czynność	Komentarz		
Sprawozdanie finansowe SK banku za 2012 r.			
<p>Biegły rewident badający sprawozdanie finansowe Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie za rok 2012 - <u>SAKS Audit Sp. w Toruniu</u> (data wpływu 8.04.2013) - wydał opinię, zgodnie z którą sprawozdanie finansowe Banku, we wszystkich istotnych aspektach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej na dzień 31 grudnia 2012 r., – zostało sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości i przepisami szczególnymi: rozporządzenia Ministra Finansów w z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości banków (Dz.Ustaw Nr 191 poz. 1287), stosowanymi w sposób ciągły oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, – jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Banku. <p>Opinia wydana została bez zastrzeżeń, nie zawierała dodatkowych objaśnień.</p>			
Kwiecień 2013 r.			
<p>W I kwartale 2013r w toku prac analitycznych UKNF zidentyfikowano wzrost sumy bilansowej Banku spowodowany wzmoczoną aktywnością w zakresie pozyskiwania nowych depozytów.</p> <p>Bank oferował oprocentowanie lokat, zarówno dla osób prywatnych, jak i instytucji finansowych, wyraźnie przewyższające średnią rynkową.</p> <p>Bank jednocześnie wykazywał niski poziom kredytów z utratą wartości, wysoki wynik finansowy zarówno na koniec 2012r. jak i za I kwartał 2013r. Współczynnik wypłacalności spełniał wymagania ustawowe.</p>		31.12.2012	31.03.2013
	Suma bilansowa	1.578.168 ¹	2.429.334
	Portfel kredytowy	1.132.934	1.222.476
	Portfel kredytowy z utratą wartości	66.380	115.338
	Portfel kredytowy z utratą wartości/portfel kredytowy	5,86%	6,39%
	Depozyty	1.357.812	2.200.285
	Fundusze własne	141.006	154.148
	Współczynnik wypłacalności	10,60%	9,61%
Wynik finansowy	10.923	2.710	

¹ Dane w tys. zł

II – IV kwartał 2013r.

W związku ze wzrostem skali działalności banku podjęte zostały działania nadzorcze w ramach nadzoru analitycznego:

3 kwietnia 2013 r.

KNF skierowała do Banku wystąpienie, które w związku z odnotowanym wzrostem sumy bilansowej i wysokooprocentowanych lokat zawierało żądanie:

1. przesłania pełnego, zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą planu finansowego
2. odpowiedzi na pytania odnośnie organizacyjnej gotowości do uruchomienia oddziału internetowego,
3. awaryjnych planów utrzymania płynności.

Wystąpienie skierowane do Banku w związku z zidentyfikowanym w oparciu o obowiązkową sprawozdawczość wzrostem skali działalności depozytowej.

14 sierpnia 2013 r.

Na podstawie art. 138 ust. 1 w związku z art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe, Bank otrzymał zalecenia nadzorcze w zakresie:

1. realizowanej polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
2. wzmocnienia procesu planowania
3. dokonania przeglądu systemu limitów ograniczających ryzyko płynności i ich dostosowanie do skali i specyfiki prowadzonej działalności.

Przekazanie do Banku zaleceń na podstawie art. 138 ustawy Prawo bankowe jest podstawowym środkiem nadzorczo oddziaływania na sposób działania podmiotów nadzorowanych.

Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej skutkująca wzrostem sumy bilansowej oceniona została jako budząca zastrzeżenia. Zwrócono uwagę Banku na proces planowania, który nie uwzględnił obserwowanego rozwoju działalności.

5 września 2013 r.

Do UKNF wpłynął Harmonogram realizacji zaleceń wydanych 14 sierpnia 2013 r. w ramach realizowanego procesu Badania i Oceny Nadzorczej.

W przekazanym harmonogramie realizacji zaleceń, Bank informował m.in. o uzupełnieniu procedur wewnętrznych w zakresie wskazanym w zaleceniach KNF.

5 grudnia 2013 r.

Po dokonaniu analizy ryzyka w ramach stosowanego w UKNF systemu oceny CAEL na podstawie art. 139 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe KNF wystąpiła do Banku z żądaniem przekazania aktualnej, długoterminowej strategii rozwoju zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą uwzględniającej prognozowane dane ekonomiczno-finansowe SBRzR w Wołominie.

Nadzór ocenił, że sposób prowadzenia działalności przez Bank, spadający wynik odsetkowy i wynik z tytułu opłat i prowizji, w kontekście systematycznie rozwiązywanych rezerw celowych, stanowi zagrożenie dla wyniku finansowego w ujęciu krótko i średniookresowej.

Stwierdzono, że wynik finansowy nie opiera się na stabilnych źródłach przychodów, a jego poziom w głównej mierze uzależniony jest od korzystniejszego niż przed rokiem salda rezerw celowych (poprzez ich rozwiązywanie).

Szybszy, niż wynikający z planów ekonomiczno-finansowych Banku, wzrost skali prowadzonej działalności, mierzony wzrostem liczby placówek oraz sumy bilansowej, oceniono jako świadczący o słabości procesu planowania, na co zwracano już uwagę we wcześniejszych wystąpieniach kierowanych do Banku.

koniec stycznia 2014 r.

Analiza sytuacji wg stanu na koniec IV kwartału 2013 wykazała, że:

1. Suma bilansowa przekroczyła kwotę 3 mld zł.
2. Jakość portfela kredytowego wykazywano jako umiarkowaną, chociaż zarówno struktura rodzajowa, jak i podmiotowa portfela nie były zdywersyfikowane.
3. Utrzymywała się tendencja wzrostowa funduszy własnych, które zasilane były regularnymi wpłatami wpisowego.
4. Roczna dynamika funduszy była wyższa niż dynamika portfela kredytowego.
5. Współczynnik wypłacalności ukształtował się powyżej poziomu wymaganego przez KNF.

	31.12.2012	31.12.2013
Suma bilansowa	1.578.168	3.105.177
Portfel kredytowy	1.132.934	1.655.286
Portfel kredytowy z utratą wartości	66.380	115.338
Portfel kredytowy z utratą wartości/portfel kredytowy	5,86%	6,97%
Depozyty	1.357.812	2.789.863
Fundusze własne	141.006	248.473
Współczynnik wypłacalności	10,60%	13,16%
Wynik finansowy	10.923	12.392

<p>6. Nowe środki pozyskane z formie depozytów lokowane były w banku zrzeszającym lub przeznaczane na zakup papierów emitowanych przez NBP.</p> <p>7. Pozycja płynnościowa Banku nie budziła zastrzeżeń.</p> <p>8. Struktura aktywów, z wysokim udziałem krótkoterminowych papierów wartościowych nie stwarzała zagrożenia dla płynności.</p> <p>9. Marża odsetkowa Banku była najniższa w grupie banków rówieśniczych.</p>	
3 lutego 2014 r.	
<p>Na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy Prawo bankowe KNF skierowała do Banku zalecenie zakazujące wypłaty dywidendy za 2013 r.</p>	<p>W ramach realizowanej przez KNF polityki dywidendowej, Bank otrzymał zalecenie przeznaczenia zysku za 2013 r. na fundusze niepodzielne.</p> <p>Zalecenie zostało wydane ze względu na zbyt niską ocenę BION za poziom ryzyka kapitałowego.</p>
11 czerwca 2014 r.	
<p>Na podstawie art. 139 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe wezwano Bank do przekazania do UKNF informacji odnośnie analiz, potwierdzających:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prognozowany wzrost sumy bilansowej, 2. ryzyka stopy procentowej 3. wysokość wskaźnika LCR, 	<p>Zgodnie z art. 139 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, Banki oraz oddziały i przedstawicielstwa banków zagranicznych w kraju są obowiązane m.in: udostępnić do wglądu księgi, bilanse, rejestry, plany, sprawozdania i inne dokumenty oraz umożliwić, na pisemne żądanie, sporządzenie kopii tych dokumentów i innych nośników informacji, jak również udzielać wyjaśnień żądanych przez te osoby.</p> <p>Bank przekazał Strategię Banku na lata 2014-2018, analizy ryzyka stopy procentowej, regulacje w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej, roczny plan finansowy oraz analizę wskaźnika LCR.</p> <p>Przekazane dokumenty wskazywały na zamiar kontynuacji rozwoju działalności mierzonego wzrostem sumy bilansowej. W przekazanych materiałach Bank zakładał systematyczne zwiększanie funduszy własnych</p>

	poprzez przekazywanie zysku na fundusze niepodzielne oraz pobieranie, na mocy kwestionowanych przez KNF zapisów statutu, wpisowego celem zaliczania go bezpośrednio na fundusz zapasowy Banku. Przedstawione analizy Banku wskazywały na utrzymywanie wskaźnika LCR (wskaźnik płynności) na bardzo wysokim poziomie.
16 czerwca 2014 r.	
Decyzja KNF o niewyrażeniu zgody na zmianę firmy	KNF wydała decyzję nie zezwalającą na zmianę firmy Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa na "Spółdzielczy Bank Krajowy". W uzasadnieniu Komisja odwołała się do zasady prawa firmowego, tj. zasady prawdziwości firmy sformułowanej w przepisie art. 43 ³ § 2 ustawy Kodeks cywilny, zgodnie z którym: „Firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia.”, wykazując, iż proponowana firma naruszałaby tę zasadę.
25 czerwca 2014 r.	
Pismo SBRzR w Wołominie przekazujące: – zbadane sprawozdanie finansowe za 2013 r., – opinię i uzupełniający ją raport z badania sprawozdania finansowego, – uchwały Zebrania Przedstawicieli w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego i podziału zysku	Biegły rewident badający sprawozdanie finansowe Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie za 2013 r. - SAKS Audit Sp. z o.o. w Toruniu wydał opinię, która <u>nie zawierała zastrzeżeń co do jego prawidłowości i rzetelności</u> . Zdaniem biegłego, dane zaprezentowane w sprawozdaniu wskazują na przestrzeganie norm koncentracji kredytów określonych w art. 71 ustawy Prawo bankowe. Z ogólnej oceny działalności wynika, że Bank prawidłowo dokonywał klasyfikacji kredytów oraz udzielonych gwarancji oraz poręczeń zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Biegły rewident stwierdził, że biorąc pod uwagę dane przedstawione przez Bank dotyczące stanu i struktury aktywów, pasywów, rachunku zysków i strat „ nie stwierdzono negatywnych zjawisk i tendencji mogących zagrozić możliwości kontynuacji działalności gospodarczej w 2014r. ”.

	Informacja na temat kapitałów Banku również nie zawiera zastrzeżeń do sposobu tworzenia funduszu zapasowego. Zdaniem biegłego „ <i>stan kapitału (funduszu) zapasowego został ustalony prawidłowo na dzień 31.12.2013 r.</i>
22 lipca 2014 r.	
KNF w toku postępowania administracyjnego prowadzonego w związku z wnioskiem SBRzR o wydanie zgody na zaliczenie kwoty emisji obligacji do kapitału Tier II, skierowała do Banku wystąpienie, w którym zakwestionowała przyjętą w <i>Planie ekonomiczno-finansowym SK Banku na 2014 r.</i> zdolność Banku do zwiększania funduszy własnych na poziomie niezbędnym do planowanego rozwoju działalności – szczególnie w latach, w których jednoczesnej amortyzacji podlegać będą 3 emisje obligacji. Wezwano Bank do przedłożenia długoterminowej polityki cenowej.	Przesłane przez Bank analizy wskazywały na zamiar utrzymywania stałego, wysokiego oprocentowania depozytów zarówno dla podmiotów niefinansowych, jak i finansowych.
Sierpień 2014 r.	
W związku ze zidentyfikowaniem uchybień formalnych po stronie sądu rejestrowego, wskutek których KNF została pozbawiona możliwości skorzystania ze środków odwoławczych przysługujących od postanowienia referendarza sądowego kończącego postępowanie wszczętego z urzędu w czerwcu 2008 roku – z inicjatywy UKNF podjęto działania mające doprowadzić do wykreślenia z Krajowego Rejestru Sądowego zmian statutu Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa dotyczących tzw. konstrukcji „wpisowego od kredytów” zarejestrowanych przez Sąd w 2007 roku bez wymaganego przepisami ustawy Prawo bankowe zezwolenia organu nadzoru.	
4 sierpnia 2014 r.	
W KNF (stosownie do obowiązujących procedur z zakresu planowania) zainicjowane zostały działania zmierzające do przeprowadzenia inspekcji kompleksowej w SBRzR w Wołominie.	Przeprowadzenie inspekcji kompleksowej SBRzR w Wołominie uzasadniał fakt, że: <ul style="list-style-type: none"> • Od czasu poprzedniej inspekcji problemowej w zakresie jakości aktywów suma bilansowa Banku wzrosła blisko 5-krotnie. • Wzrost sumy bilansowej spowodowany agresywną polityką depozytową, polegającą na oferowaniu wyższego niż średnie rynkowe oprocentowania lokat terminowych, co dodatkowo nie

	<p>znajdowało odzwierciedlenia w planach ekonomiczno-finansowych Banku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zidentyfikowano występowanie licznych powiązań pomiędzy podmiotami kredytowanymi przez Bank. • Bank sygnalizował zamiar kontynuowania dotychczasowej polityki w zakresie działalności depozytowo-kredytowej
5 sierpnia 2014 r.	
KNF na posiedzeniu, omówiła zasady polityki kredytowo-depozytowej banków spółdzielczych o sumie bilansowej powyżej 1 mld zł.	<p>Analiza działalności depozytowej, adekwatności kapitałowej, polityki cenowej, efektywności, wyniku oraz planu finansowego SBRzR w Wołominie wskazywała na ryzyko dla prowadzonej przez Bank działalności wynikające z możliwych zmian w statucie odnośnie wpisowego.</p> <p>Stwierdzono, że sytuacja w obszarze adekwatności kapitałowej, w połączeniu z nadwyżką depozytów nad kredytami może prowadzić do niepożądanego rozluźnienia polityki kredytowej i zasad oceny zdolności kredytowej, a tym samym dalszego wzrostu ryzyka prowadzonej działalności.</p>
6 sierpnia 2014 r.	
Wniosek do KRS o doręczenie Komisji Nadzoru Finansowego postanowienia referendarza sądowego z 2008 roku	<p>Wystosowano do Krajowego Rejestru Sądowego szczegółowo uzasadniony wniosek o doręczenie Komisji Nadzoru Finansowego postanowienia referendarza sądowego z 2008 r. Celem wniosku było umożliwienie KNF skorzystanie ze środków odwoławczych przysługujących w postępowaniu w sprawie o wykreślenie danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa dotyczących zarejestrowanych (bez wymaganego zezwolenia KNF) zmian do statutu SBRzR. .</p>
1-29 września 2014 r.	

Upoważnieni pracownicy UKNF przeprowadzili inspekcję kompleksową w SBRzR

W ramach przeprowadzonych działań inspekcyjnych stwierdzono podwyższone ryzyko prowadzonej działalności spowodowane niską jakością procesów zarządczych, przede wszystkim w obszarze ryzyka kredytowego. Przeklasyfikowania dokonane przez inspektorów wpłynęły na wzrost udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym do poziomu 18,6%. W wyniku wprowadzenia rekomendowanych przez inspektorów zmian powstałaby w Banku strata netto w wysokości (-) 60.300 tys. zł.

Koniec października 2014 r.

Obowiązkowa sprawozdawczość przekazana przez Bank wg stanu na 30 września 2014 r. w części uwzględniała ustalenia dokonane w trakcie inspekcji kompleksowej.

Analiza sprawozdawczości Banku wskazywała, że fundusze własne wzrosły w porównaniu z poprzednim kwartałem.

Wpływ na adekwatność kapitałową miał kwestionowany przez nadzór zapis w statucie wiążący wysokość wnoszonego wpisowego z kwotą zaciąganego przez członka zobowiązania (kredytu, pożyczki, gwarancji lub poręczenia bankowego).

W wyniku zastosowania takiego mechanizmu zasilania funduszy własnych pozycja kapitałowa Banku ulegała systematycznemu wzmocnieniu (dynamika wzrostu funduszy własnych była najwyższa w sektorze banków spółdzielczych).

W pierwszym kwartale 2014 r. fundusze własne Banku dzięki wpłatom wpisowego wzrosły o 16.410 tys. zł, tj. 6,60%. Dla porównania wynik finansowy netto za 2013 rok, który zasilł fundusze niepodzielne Banku, wyniósł 12.392 tys. zł.

Wynik finansowy przestał być głównym źródłem tworzenia funduszy własnych, a tym samym Bank zyskał możliwość rozluźnienia polityki cenowej.

	31.12.2013	30.09.2014
Portfel kredytowy	1.655.286	2.265.833
Portfel kredytowy z utratą wartości	115.338	421.588
Portfel kredytowy z utratą wartości/portfel kredytowy	6,97%	18,61%
Depozyty	2.789.863	3.066.981
Fundusze własne	248.473	367.109
Współczynnik wypłacalności	13,16%	14,14%
Wynik finansowy	12.392	11.994

<p>Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik Tier1 były wykazywane jako wyższe niż oczekiwania KNF.</p> <p>W rachunku adekwatności kapitałowej <u>Bank nie uwzględnił straty wynikającej ze zmiany klasyfikacji należności stwierdzonej w trakcie inspekcji kompleksowej.</u> Udział portfela kredytowego z utratą wartości w portfelu kredytowym kształtował się na wysokim poziomie.</p> <p>Bank utworzył <u>odpisy na kredyty zagrożone na poziomie zdecydowanie niższym niż wynikało to z ustaleń przeprowadzonej w Banku inspekcji, wskazując na pozyskanie nowych lub uzupełnienie dotychczasowych zabezpieczeń, skutkiem czego pomniejszył podstawę tworzenia rezerw.</u> W wyniku zastosowania wyżej wskazanych rozwiązań, Bank nie wykazał w sprawozdawczości straty, która powstałaby na skutek utworzenia dodatkowych rezerw celowych.</p> <p>Bank wykazał wynik finansowy wyższy niż w analogicznym okresie sprzed roku. Wzrost wyniku związany był z rosnącą skalą działania. Bank raportował spełnianie wszystkich nadzorczych miar płynności. Negatywny wpływ na ocenę obszaru płynności miało wysokie ryzyko kredytowe, prowadzona polityka cenowa produktów depozytowych oraz znaczna zależność źródeł finansowania od kanału internetowego.</p>	
4 listopada 2014 r.	
<p>Przekazanie do SBRzR w Wołominie protokołu poinspekcyjnego</p>	<p><u>Ustalenia inspekcji kompleksowej wykazały, iż sytuacja ekonomiczno-finansowa SBRzR na datę inspekcji może przekładać się na obniżone bezpieczeństwo środków gromadzonych na rachunkach bankowych.</u></p> <p>Protokół zawierał szczegółowe ustalenia w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zarządzania ryzykiem kredytowym • Zarządzania ryzykiem płynności

- Zarządzania ryzykiem rynkowym
- Zarządzania ryzykiem operacyjnym
- Adekwatności kapitałowej
- Zarządzania

Stwierdzono, że Bank nie identyfikował i nie badał w sposób wystarczający ryzyka koncentracji podmiotów lub grup podmiotów powiązanych, co stanowiło naruszenie zapisów Uchwały nr 384/2008 KNF z dnia 17.12.2008 r. w *sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań* (dalej: *Uchwała Nr 384/2008 KNF*).

W trakcie inspekcji, w ramach badanej próby należności i przypisanych KNF możliwości prawnych (brak uprawnień dochodzeniowo-śledczych i możliwości pozyskiwania informacji od kredytobiorców), stwierdzono wysoki poziom ryzyka wynikający z istnienia licznych powiązań typu osobowego, kapitałowego, a także wynikający z zabezpieczeń kredytów oraz powiązań gospodarczych.

Zidentyfikowane powiązania gospodarcze wynikały z wzajemnych usług, dostaw, realizacji kontraktów na roboty budowlane oraz projektów inwestycyjnych w obrębie licznych spółek m.in. z powiązaniem właścicielskimi lub reprezentacją osób działających w ramach jednej grupy.

Zidentyfikowane powiązania o charakterze osobowym dotyczyły m.in. osób posiadających udziały lub zasiadających w zarządzie badanych podmiotów, które jednocześnie wchodziły w skład zarządu spółek działających w ramach identyfikowanej grupy.

Zidentyfikowane powiązania o charakterze gospodarczym związane były m.in. z udzielaniem przez kredytowane podmioty pożyczek na rzecz spółek z grupy (ze środków pochodzących z udzielonego kredytu), odsprzedażą nieruchomości zakupionych od Banku na zasadzie odroczonej płatności, zakupem materiałów na realizowane przedsięwzięcia. Podmioty z grupy

byli właścicielami nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie należności Banku.

W wyniku inspekcji stwierdzono, że działalność kredytowa Banku prowadzona była w sposób generujący wysoki poziom ryzyka kredytowego.

Stwierdzono istotną skalę naruszeń przepisów prawa, w tym art. 69, 70 i 76 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Prawo bankowe* (dalej: ustawa *Prawo bankowe*), Rozporządzenia Ministra Finansów z 16.12.2008 r. w sprawie *zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków* (dalej: *RMF w sprawie zasad tworzenia rezerw*), Uchwał Komisji Nadzoru Finansowego, tj. Uchwały nr 258/2011 KNF z dnia 04.10.2011 r. w sprawie *szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku* (dalej: *Uchwała 258/2011 KNF*) i *Uchwały Nr 384/2008 KNF*.

Jako wadliwy oceniono proces przyjmowania zabezpieczeń i ich monitoringu. Bank nie ustalił sposobu szacowania wskaźnika zwrotu z danego rodzaju zabezpieczenia w przypadku czynności egzekucyjnych w oparciu o własne doświadczenia windykacyjne lub ustalenia przyjmowane z rynku w odniesieniu do wystandaryzowanych zabezpieczeń.

Bank nie dokonywał na etapie udzielania kredytu oceny wartości rynkowej i windykacyjnej przyjmowanych zabezpieczeń. W dokumentacji z monitorowania ekspozycji kredytowych brak było udokumentowanego monitoringu zabezpieczeń dla poszczególnych kredytobiorców.

Bank przyjmował do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerwy zabezpieczenia w wartościach ustalonych w operatach bez adekwatnej weryfikacji parametrów rynkowych w zakresie przyjętych podejść i metod wycen dokonywanych przez rzeczoznawców majątkowych.

	<p><u>Uwzględnił do pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw zabezpieczenia w postaci nieruchomości o nieaktualnej na dzień dokonywania pomniejszenia wartości rynkowej (w przypadku 7 badanych dłużników wpłynęło to na wzrost podstawy naliczenia rezerwy celowej).</u></p> <p><u>W większości badanych przypadków Bank nie posiadał aktualnych operatów nieruchomości stanowiących zabezpieczenie należności, co znacząco wpłynęło na poziom rekomendowanych odpisów.</u></p> <p>Przedstawione przez Bank operaty zostały sporządzone po dacie inspekcji, a wartość wykazana w tych operatach nie została przez Bank na moment badań zweryfikowana. <u>Przyjmowane na zabezpieczenia nieruchomości w wielu przypadkach nie stanowiły własności kredytobiorców, co – zdaniem UKNF – istotnie podwyższało ryzyko transakcji.</u></p>
6 listopada 2014 r.	
<p>KNF na podstawie art. 139 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe zobowiązała Bank do dziennego monitorowania pozycji płynnościowej oraz przekazywania informacji w tym zakresie do UKNF.</p>	<p>KNF wystąpiła o przekazywanie w rygorze codziennym w terminie do końca listopada 2014 r. informacji zawierającej dane na temat pozycji płynnościowej Banku.</p> <p>Zobowiązanie do przekazania informacji odnośnie aktualnej pozycji płynnościowej Banku wraz z odpowiedziami na pytania dotyczącymi monitorowania otoczenia Banku były związane z sytuacją SKOK Wołomin, co miało na celu ograniczenie potencjalnych strat reputacyjnych i minimalizacji ryzyka płynności.</p>
27 listopada 2014 r.	
<p>SBRzR w Wołominie przekazał zastrzeżenia i wyjaśnienia do ustaleń kontroli UKNF zawartych w protokole z inspekcji kompleksowej przeprowadzonej w dniach od 01.09.2014 do 29.09.2014 r.</p>	<p>W piśmie przekazującym podpisany przez Zarząd SBRzR protokół pokontrolny, Bank zgłosił zastrzeżenia i wyjaśnienia do ustaleń inspekcji kompleksowej.</p> <p>Uwagi Banku w większości zgłoszone zostały do ocen lub stanowiska Urzędu KNF w omówionych w protokole sprawach, a nie do faktów i</p>

	ustaleń zawartych w Protokole. We wszystkich wniesionych zastrzeżeniach, przedstawiona przez Bank argumentacja i uzasadnienia nie wnosiły nowych okoliczności, mogących mieć wpływ na ustalenia i oceny.
2 grudnia 2014 r.	
Decyzja KNF utrzymująca w mocy zaskarżoną przez Bank decyzję w zakresie odmowy wydania zezwolenia na zmianę dotychczasowej firmy Banku	<p>Komisja <i>in pleno</i> podjęła decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję w zakresie odmowy wydania zezwolenia na zastąpienie dotychczasowej firmy Banku „Spółdzielczy Bank Rzemiosła i Rolnictwa” firmą „Spółdzielczy Krajowy Bank”, a w pozostałym zakresie Komisja umorzyła postępowanie. Zdaniem Komisji firma „Spółdzielczy Krajowy Bank” mogła wprowadzić w błąd osobę postronną w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoby przedsiębiorcy, który by się nią posługiwał; • charakteru prawnego podmiotu jaki się nią posługuje oraz jego faktycznej pozycji rynkowej i znaczenia w systemie banków spółdzielczych; • miejsca prowadzenia działalności.
12 grudnia 2014 r.	
Postanowienie KNF w sprawie zmiany firmy	<p>Komisja uznała za nieuzasadnione wezwanie Banku do usunięcia naruszenia prawa. Komisja w postanowieniu wskazała, że sprawa została zakończona wydaniem decyzji oraz merytorycznie odniosła się do zarzutów Pełnomocnika Banku zawartych w wezwaniu.</p> <p>Bank nie złożył skargi do sądu administracyjnego ani na wydaną decyzję ani na postanowienie KNF z dnia 12 grudnia 2014 r.</p>
29 grudnia 2014 r.	
Przekazano do Banku ocenę dokonaną w ramach stosowanego w UKNF systemu oceny punktowej.	W ramach prowadzonego procesu Badania i Oceny Nadzorczej, <u>Spółdzielczemu Bankowi Rzemiosła i Rolnictwa nadana została ocena na poziomie 4,00</u> (skala 1-4 gdzie 4 jest oceną najgorszą) wskazująca, że

W ramach prowadzonych działań nadzorczych stwierdzono, że ogólna sytuacja Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie jest niekorzystna.

występujące nieprawidłowości są istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, a sytuacja banku jest niekorzystna.

Koniec stycznia 2015 r.

	30.06.2014	31.12.2014
Suma bilansowa	3.505.639	3.828.641
Portfel kredytowy	2.037.916	2.500.215
Portfel kredytowy z utratą wartości	124.032	560.663
Portfel kredytowy z utratą wartości/portfel kredytowy	6,09%	22,42%
Depozyty	3.067.303	3.346.830
Fundusze własne	301.118	389.566
Współczynnik wypłacalności	12,76%	13,84%
Wynik finansowy	8.490	7.690

Przekazana przez Bank sprawozdawczość na 31 grudnia 2014r. wskazywała, że fundusze własne Banku rosły nadal szybciej niż suma bilansowa.

Bank w dalszym ciągu stosował mechanizm polegający na wnoszeniu przez członków wpisowego, którego kwota była uzależniona od rodzaju usług, z których członek korzystał.

Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier1 były wyższe niż oczekiwania nadzorcy. Fundusze własne w znacznym stopniu były obciążone ryzykiem kredytowym.

Bank w dalszym ciągu rozwijał działalność. W strukturze aktywów wzrósł udział instrumentów kapitałowych i dłużnych.

Jakość aktywów mierzona udziałem portfela kredytowego z utratą wartości w portfelu kredytowym była niska. Pogorszeniu uległa spłacalność kredytów.

Pokrycie portfela kredytowego z utratą wartości odpisami było bardzo niskie. Bank nie zastosował się do zaleceń inspekcji i nie utworzył wymaganych rezerw celowych. Utrzymywała się wysoka koncentracja portfela kredytowego. Wykazując wzrost portfela z utratą wartości Bank nadal nie tworzył odpisów, odwołując się do posiadanych zabezpieczeń, które – jego zdaniem – zgodnie z obowiązującymi przepisami pozwalały na pomniejszenie podstawy rezerw.

	<p><u>Skutkiem tego Bank w dalszym ciągu nie wykazywał w sprawozdawczości straty, która powstałaby na skutek utworzenia dodatkowych, stosownie do ustaleń inspekcji, rezerw celowych.</u></p> <p>Koncentracja portfela oraz prowadzona polityka cenowa stanowiły czynniki podwyższające ryzyko płynności. Dodatkowo, na wzrost ryzyka płynności wpływ miała spadająca jakość portfela kredytowego mierzona udziałem kredytów z utratą wartości w portfelu kredytowym.</p>
13 stycznia 2015 r.	
<p>Przekazanie zaleceń poinspekcyjnych.</p> <p>Na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy Prawo bankowe, Komisja Nadzoru Finansowego udzieliła Zarządowi SBRzR upomnienia.</p> <p>Na podstawie art. 142 ustawy Prawo bankowe Komisja zobowiązała Bank do opracowania i przedłożenia programu postępowania naprawczego.</p>	<p><u>Do Banku skierowano 61 szczegółowych zaleceń odnośnie procesu zarządzania ryzykiem.</u> Jednocześnie, udzielono Zarządowi upomnienia oraz w związku ze stwierdzoną w trakcie inspekcji stratą zobowiązano Bank do opracowania i przedłożenia Komisji programu postępowania naprawczego.</p> <p>Zgodnie z art. 138 ust 3 ustawy Prawo bankowe, w przypadku gdy bank nie realizuje zaleceń, a także gdy działalność banku jest wykonywana z naruszeniem prawa lub statutu albo stwarza zagrożenie dla interesów posiadaczy rachunków bankowych lub uczestników obrotu instrumentami finansowymi, Komisja Nadzoru Finansowego, może zastosować określone przepisami sankcje dopiero po bezskutecznym, uprzednim upomnieniu na piśmie.</p> <p>W przypadku SK Banku, upomnienie adresowane do Zarządu, stanowiące zapowiedź zastosowania sankcji nadzorczych zostało udzielone za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności bankowej w sposób stwarzający zagrożenie dla bezpieczeństwa środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych, • brak realizacji zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego wydanych po inspekcji problemowej w zakresie jakości portfela kredytowego, • wykonywanie działalności bankowej z naruszeniem przepisów prawa. <p>Wyznaczono Bankowi termin przekazania programu postępowania</p>

	<p>naprawczego do 31.03.2015 r. Zastrzeżono, że program powinien posiadać akceptację banku zrzeczającego oraz uwzględniać wyniki kompleksowego przeglądu należności przeprowadzonego według stanu na 31.12.2014 r.</p> <p>Założenia programu naprawczego miały być ściśle powiązane z ustaleniami inspekcji i zapewniać pełną realizację wszystkich wydanych zaleceń pokontrolnych.</p> <p>Jednocześnie Bank został zobowiązany do przedstawienia Komisji Nadzoru Finansowego, w terminie nie dłuższym niż jeden miesiąc od daty otrzymania pisma szczegółowego harmonogramu zadań związanych z realizacją zaleceń pokontrolnych, określającego terminy i sposób realizacji poszczególnych zadań związanych z usunięciem stwierdzonych nieprawidłowości oraz wskazującego osoby bezpośrednio odpowiedzialne za ich wykonanie, jak również właściwych członków Zarządu Banku.</p>
<p>Wraz z zaleceniami do Banku skierowane zostało stanowisko KNF do zastrzeżeń i wyjaśnień wniesionych przez SBRzR do protokołu z inspekcji kompleksowej.</p>	<p>Stanowisko KNF dotyczyło zgłoszonych przez Bank zastrzeżeń i wyjaśnień do protokołu z inspekcji kompleksowej, złożonych w piśmie z dnia 27.11.2014 r.</p> <p>Zastrzeżenia Banku zostały poddane wnikliwej analizie, na podstawie której stwierdzono, że <u>nie wnoszą one nowych pod względem merytorycznym i nieznanym wcześniej okoliczności.</u></p>
<p>23 stycznia 2015 r.</p>	
<p>Na podstawie art. 138 ust. 1 w związku z art. 133 ust. 1 oraz 138 a ust.1 pkt 1 ustawy Prawo bankowe Komisja skierowała do Banku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>zakaz wypłaty dywidendy oraz</u> • <u>zalecenie zobowiązujące do dostosowania polityki cenowej do standardów obowiązujących w zrzeczeniu</u> 	<p>Ze względu na nie spełnienie warunków wypłaty dywidendy za 2014 r. określonych w <i>stanowisku KNF w sprawie polityki dywidendowej instytucji finansowych z 2 grudnia 2014 r.</i> dotyczących oceny końcowej BION i oceny za poziom ryzyka kapitałowego, Komisja <u>skierowała do Banku zalecenie przekazania 100% zysku na fundusze niepodzielne.</u></p> <p>Dodatkowo, w związku z kontynuowaniem polityki cenowej Komisja zobowiązała Bank do dostosowania jej do warunków rynkowych i praktyki przyjętej przez banki spółdzielcze.</p>

	<p>Analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie wskazywała na kontynuowanie polityki wysokich cen produktów depozytowych. Szczególne zastrzeżenia budziło oprocentowanie oferowane na lokatach terminowych. Oferta dostępna na stronie internetowej Banku była dużo korzystniejsza niż oprocentowanie oferowane przez inne banki spółdzielcze i banki komercyjne.</p> <p>Wydłużenie terminów przyjmowanych lokat – nawet do 5 lat –pozwalało na poprawę struktury finansowania Banku, jednak długotrwałe (oferta dostępna na stronie internetowej obowiązywała od 17.11.2014 r.) utrzymywanie oprocentowania powyżej średniej rynkowej było niekorzystne z punktu widzenia efektywności prowadzonej działalności. Utrzymująca się na niskim poziomie marża odsetkowa wpływała na wynik finansowy, który w ocenie KNF przy dużej skali działania Banku oraz zidentyfikowanych w trakcie inspekcji nieprawidłowościach, skutkujących m.in. wysokim poziomem ryzyka kredytowego, nie stanowiło dostatecznego wsparcia dla funduszy własnych. Zwrócono uwagę, że SBRzR w Wołominie podlega obowiązkowi zrzeszenia i przyjęta polityka cenowa zdecydowanie odbiegała od standardu przyjętego w zrzeszeniu BPS. W ocenie KNF, wysokie oprocentowanie depozytów oferowane przez Bank było niepożądane z perspektywy bezpieczeństwa i efektywności prowadzonej działalności.</p>
10 lutego 2015 r.	
<p>Wypełniając obowiązki określone w art. 139 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo bankowe, SBRzR w Wołominie przekazał do UKNF harmonogram realizacji zaleceń poinspekcyjnych.</p>	<p>Przekazany harmonogram określał terminy i sposób realizacji poszczególnych zadań związanych z usunięciem stwierdzonych przez KNF nieprawidłowości oraz wskazywał osoby odpowiedzialne za ich wykonanie, w tym właściwych członków Zarządu.</p> <p>Do przekazanego harmonogramu Komisja wniosła zastrzeżenia, zobowiązując Bank do dokonania stosownych korekt.</p>

27 lutego 2015 r.

Na podstawie art. 139 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo bankowe, zobowiązano Bank do korekty harmonogramu poprzez wskazanie mechanizmów i rozwiązań zapewniających trwałą poprawę zarządzania ryzykiem kredytowym i koncentracji.

Komisja wskazała Bankowi, że działania podejmowane po dacie inspekcji, w tym przede wszystkim nieuwzględnienie ustaleń inspekcji w zakresie rekomendowanych zmian klasyfikacji należności i nieutworzenie rezerw celowych na poziomie odpowiadającym zidentyfikowanemu w toku inspekcji ryzyku budziły zastrzeżenia.

Przesłany przez Bank harmonogram realizacji zaleceń, jako sposób wykonania zaleceń wskazywał głównie zmiany zapisów proceduralnych. Bank nie wskazał jakie mechanizmy zamierza wprowadzić, które będą miały na celu ograniczenie ryzyka kredytowego i koncentracji, w tym zapewnienie właściwej identyfikacji występujących powiązań pomiędzy kredytobiorcami, rzetelną ocenę ryzyka na moment udzielania kredytu oraz w ramach prowadzonych monitoringów, prawidłową wycenę zabezpieczeń.

KNF zwróciła się do Banku Polskiej Spółdzielczości S.A – jako banku zrzeszającego – z prośbą o współpracę z SBRzR w Wołominie przy opracowywaniu programu postępowania naprawczego.

10 marca 2015 r.

Na podstawie art. 138 ust. 1 w związku z art. 133 ust. 1 ustawy Prawo bankowe Komisja Nadzoru Finansowego skierowała do SBRzR zalecenie zaniechania reklamy wszystkich produktów depozytowych.

Analiza przekazywanej przez Bank sprawozdawczości oraz oferty SBRzR w Wołominie wskazywała na **niezastosowanie się Banku do zaleceń KNF**. W związku z utrzymywaniem przez Bank wysokiego poziomu oprocentowania produktów depozytowych oraz dalszym wzrostem bazy depozytowej, budzącymi wątpliwość co do jakości zarządzania Bankiem do SBRzR, na podstawie art. 138 ust. 1 w związku z art. 133 ust. 1 ustawy Prawo bankowe Komisja skierowała do Banku zalecenie zaniechania reklamy wszystkich produktów depozytowych.

13 marca 2015 r.

<p>Wystąpienie do Rady Nadzorczej SBRzR informujące o wszczęciu postępowania w przedmiocie zastosowania przewidzianego w art. 138 ust. 3 ustawy Prawo bankowe środka nadzorczego w postaci wystąpienia do Rady Nadzorczej z wnioskiem o odwołanie członków Zarządu Banku.</p>	<p>Do poszczególnych Członków Zarządu SBRzR w Wołominie skierowano zawiadomienia o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w przedmiocie zastosowania środka przewidzianego w art. 138 ust. 3 ustawy Prawo bankowe. <u>Postępowania zostały wszczęte w związku z nienależytym wykonaniem zalecenia wydanego Bankowi na podstawie art. 138 ust. 1 pkt 5).</u></p>
<p>23 marca 2015 r.</p>	
<p>Złożenie zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstw dotyczących działalności SBRzR w Wołominie.</p>	<p>Zawiadomienie złożone przez UKNF dotyczyło podejrzenia popełnienia przez Zarząd Banku czynu z art. 77 pkt 1 ustawy o rachunkowości i art. 171 ust 4 ustawy Prawo bankowe tj. prezentowania nierzetelnych danych w sprawozdaniach finansowych.</p>
<p>24 marca 2015 r.</p>	
<p>Komisja Nadzoru Finansowego biorąc pod uwagę sytuację Banku, wezwała przedstawicieli SBRzR, banku zrzeszającego oraz audytora badającego sprawozdanie finansowe Banku za 2014 r. do stawienia się na posiedzeniu KNF, celem złożenia wyjaśnień.</p>	<p>Na posiedzeniu KNF w dniu 24 marca 2015 r. zaprezentowano <i>Informację na temat możliwych działań nadzorczych wobec Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie</i>. Na posiedzenie KNF wezwani zostali członkowie Zarządu, Przewodniczący Rady Nadzorczej SBRzR, Prezes Zarządu BPS S.A. oraz biegły rewident badający sprawozdanie finansowe Banku za 2014 r.</p> <p>W trakcie posiedzenia KNF przedstawiciele Banku ponownie zakwestionowali ustalenia inspekcji kompleksowej przeprowadzonej przez UKNF.</p> <p>Bank potwierdził, że nie zrealizował wydanych po inspekcji zaleceń w zakresie utworzenia rezerw celowych.</p> <p>Przedstawiciele Banku potwierdzili, że na datę inspekcji podstawa tworzenia rezerw była pomniejszana o nieaktualne wyceny. Potwierdzili również, że Bank pozyskuje depozyty z rynku po cenie wyższej od przeciętnej oraz, że jego wskaźnik pokrycia portfela zagrożonego odpisami</p>

	<p>z tytułu utraty wartości jest niższy niż w systemie bankowym mając przy tym świadomość, że stwarza to wyższe ryzyko funkcjonowania.</p> <p>W trakcie posiedzenia KNF do audytora kierowano pytania dotyczące przede wszystkim antycypowanego podejścia do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonywanych przez Bank klasyfikacji należności, • tworzonych przez SBRzR rezerw celowych, w tym w szczególności w kontekście ustaleń inspekcji kompleksowej przeprowadzonej według stanu na 30.06.2014 r., • dokonywanych przez Bank wycen zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzonych rezerw, • wdrożonego przez Bank modelu biznesowego polegającego na wzroście sumy bilansowej. <p>Biegły w dyskusji odwołał się do przepisów Rozporządzenia MF umożliwiających pomniejszanie podstawy rezerw celowych o wartość przyjętych zabezpieczeń</p>
27 marca 2015 r.	
<p>Przewodniczący KNF przekazał do Prokuratury Okręgowej Warszawa – Praga oświadczenie o zamiarze działania w postępowaniu w charakterze pokrzywdzonego oraz pełnomocnictwa udzielonego przez Przewodniczącego KNF dla radcy prawnego z departamentu prawnego UKNF do zastępowania go w tym postępowaniu.</p>	
<p>W tej samej dacie Przewodniczący KNF przekazał pismo do Prokuratora Generalnego RP sygnalizujące prowadzenie przez Prokuraturę Okręgową Warszawa - Praga postępowania w sprawie podejrzenia popełnienia przestępstw w SBRzR w Wołominie oraz zawierające wniosek o objęcie nadzorem Prokuratora Generalnego przedmiotowego dochodzenia.</p>	
1 kwietnia 2015 r.	

<p>KNF wystosowała do SBRzR pismo wzywające do uzupełnienia informacji na temat sposobu realizacji przez Bank zaleceń poinspekcyjnych.</p>	<p>Materiał przekazany przez Bank, w ramach sprawozdawania realizacji zaleceń poinspekcyjnych, <u>nie pozwalał na weryfikację prawidłowości działań podjętych w wyniku realizacji zaleceń poinspekcyjnych</u> przekazanych Bankowi pismem Przewodniczącego KNF z dnia 13.01.2015 r.</p> <p>Wskazano na kwestie i elementy, o które Bank powinien uzupełnić przekazywane do UKNF sprawozdanie z realizacji zaleceń poinspekcyjnych.</p>
<p>5 maja 2015 r.</p>	
<p>Pełnomocnik Przewodniczącego KNF wniósł zażalenie na postanowienie prokuratora prowadzącego postępowanie (w sprawie SBRzR w Wołominie) o żądaniu wydania rzeczy (ze względu na brak zwolnienia KNF przez sąd z tajemnicy bankowej); zażalenie zostało uwzględnione.</p>	
<p>8 maja 2015 r.</p>	
<p>Po dokonanej analizie Komisja Nadzoru Finansowego postanowiła o odrzuceniu dokumentu złożonego przez Bank jako program postępowania naprawczego.</p>	<p>Przy piśmie z dnia 30.03.2015 r. SBRzR w Wołominie przekazał do KNF <u>dokument zatytułowany Program postępowania naprawczego, do którego KNF wniosła istotne zastrzeżenia. Z oceny nadzorczej wynikało, że zaplanowane w tym dokumencie działania nie mogły być uznane za wystarczające dla skutecznego przeprowadzenia procesu sanacji Banku.</u> Dokument ten był dodatkowo niekompletny. Wśród zastrzeżeń wskazano m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyjęcie w założeniach prognoz przewidujących kontynuację wzrostu aktywów, w tym przede wszystkim portfela kredytowego, • brak planu zmiany struktury portfela kredytowego (uwzględniającego również największe ekspozycje), • utrzymanie wzrostu bazy depozytowej, • kwestionowane nadzorczo rozwiązanie dotyczące możliwości zwiększania kapitałów Banku poprzez kolejne wpłaty wpisowego

	<p>przez udziałowców ubiegających się o kredyty, szczególnie w kontekście niepewnej sytuacji prawnej tego mechanizmu.</p> <p>Stosownie do art. 142 ust 2 ustawy Prawo bankowe KNF zleciła Zarządowi Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie ponowne opracowanie programu postępowania naprawczego. Termin opracowania i przedstawienia programu Komisji Nadzoru Finansowego wyznaczony został na 15.06.2015 r.</p>
<p>Komisja Nadzoru Finansowego wszczęła postępowanie administracyjne w sprawie ustanowienia w Banku zarządu komisarycznego.</p>	<p>Do Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie skierowano zawiadomienie o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w przedmiocie zastosowania środka przewidzianego w art. 145 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. <u>Postępowanie zostało wszczęte w związku z nienależytym wykonaniem, tj. niezgodnie z art. 142 ust. 1 ww. ustawy, zobowiązania dotyczącego opracowania i przekazania do KNF programu postępowania naprawczego.</u></p> <p>Art. 142 Prawa bankowego ust. 1 stanowi, że: „<i>W razie powstania straty bilansowej bądź groźby jej nastąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub utraty płynności, zarząd banku niezwłocznie zawiadamia o tym Komisję Nadzoru Finansowego oraz przedstawia jej program postępowania naprawczego, <u>zapewniając jego realizację</u></i>”.</p> <p>Art. 145 ust. 1 ustawy Prawo bankowe stanowi, że „<i>Jeżeli zarząd banku nie przekaże programu postępowania naprawczego zgodnie z art. 142 ust. 1 albo gdy realizacja tego programu okaże się nieskuteczna, Komisja Nadzoru Finansowego może podjąć <u>decyzję o ustanowieniu zarządu komisarycznego</u> na czas realizacji programu postępowania naprawczego. Ustanowienie zarządu komisarycznego nie wpływa na organizację i sposób działania banku jako osoby prawnej, z wyjątkiem zmian przewidzianych ustawą</i>”.</p> <p><u>Wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie ustanowienia zarządu komisarycznego w Spółdzielczym Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie było możliwe dopiero, gdy KNF stwierdziła, iż Bank nie złożył programu postępowania naprawczego (programem jest dokument</u></p>

	<p><u>zaakceptowany przez KNF, co oznacza uprawnienie Komisji do oceny jego treści merytorycznej</u>). Stanowisko KNF odnośnie braku możliwości uznania za program postępowania naprawczego, w rozumieniu art. 142 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, dokumentu, który nie spełnia postawionych odnośnie jego treści wymogów, znajduje potwierdzenie w judykaturze. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 13 maja 2003 r. (III SA 1908/02) stwierdził, że „<i>tylko program realny, stwarzający gwarancje swojej realizacji, może być uznany za "program istniejący" w rozumieniu powołanego wcześniej przepisu prawa. Nie sposób bowiem założyć, iż przedstawienie jakiegokolwiek programu, a więc programu nie spełniającego wymagań merytorycznych i formalnych (w tym gwarantującego poprawę sytuacji Banku) oznaczałoby wywiązanie się z obowiązku wynikającego z art. 142 ust. 1 Prawa bankowego.</i>” (por. również wyrok NSA z dnia 22 października 2002 r., III SA 730/02).</p>
<p>08-16 czerwca 2015 r.</p>	
<p>Upoważnieni pracownicy UKNF przeprowadzili w SBRzR inspekcję w zakresie przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. <i>o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu</i> (Dz. U. z 2014 r. poz. 455) za okres od 2.01.2013 r. do 22.05.2015 r.</p>	<p>W trakcie inspekcji zbadano zaangażowania kredytowe 24 wybranych podmiotów w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz odbiorców środków udzielonych kredytów i podmiotów dokonujących spłat tych kredytów. Dodatkowo, wybrano 6 podmiotów, które zostały zbadane pod kątem uruchomień kredytów i odbiorców środków z udzielonych kredytów. Wśród badanych podmiotów znalazły się również spółki należące do zidentyfikowanej w trakcie inspekcji kompleksowej grupy podmiotów powiązanych. Na podstawie przeprowadzonego badania stwierdzono, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku 7 badanych podmiotów, podmiotem spłacającym kredyt był nie tylko Kredytobiorca, ale również podmioty trzecie. • W przypadku 10 spółek wchodzących w skład grupy podmiotów powiązanych zidentyfikowano stale powtarzające się osoby, które są pełnomocnikami do rachunków tych firm. W przypadku osób nie będących współwłaścicielami lub osób nie wchodzących w skład władz spółki stanowi to podstawę do zaklasyfikowania podmiotów do

	<p>podwyższonej kategorii ryzyka i stosowania wobec nich wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku 3 spółek kredyty zostały wykorzystane niezgodnie z celem na jaki zostały udzielone, tj. część środków została wykorzystana na uregulowanie opłat, prowizji i odsetek dla Banku, a także na pokrycie wpisowego – powyższe pozycje nie były wymienione jako cel kredytowania. • Cel kredytowania, zapisany w umowach kredytowych, tj. odpożyczenie w celu dofinansowania spółki, w ocenie nadzorczej może stanowić sposób zastąpienia negatywnych wyników oceny zdolności kredytowej spółki oraz próbę obejścia limitów koncentracji. • Jakość prowadzonej oceny zdolności kredytowej budziła zastrzeżenia, co zostało wykazane również w trakcie inspekcji kompleksowej. Bank udzielił 3 nowopowstałym spółkom z minimalnym – wymaganym prawem – kapitałem własnym oraz bez historii kredytowej i historii działalności kredyty na łączną kwotę 149,56 mln zł . • W dalszym ciągu w działaniach Banku występowała praktyka stwierdzona w trakcie inspekcji kompleksowej dotycząca braku precyzyjnego i właściwego definiowania w umowach kredytowych faktycznego celu kredytowania przez Bank. <p>Ustalenia inspekcji problemowej świadczyły, iż działania Banku podejmowane po dacie inspekcji kompleksowej mogą zwiększać poziom ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, w tym w szczególności związanego z udzielaniem kredytów nowotworzonym podmiotom, które dodatkowo są powiązane z innymi podmiotami kredytowanymi przez Bank.</p>
19 czerwca 2015 r.	
<p>Na podstawie art. 139 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, przekazano oczekiwania KNF w zakresie sprawozdania z realizacji wydanych Bankowi zaleceń (sprawozdanie według stanu na</p>	<p>Analiza sprawozdawczości Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie wskazywała na niedostosowanie się Zarządu do zaleceń KNF. Szczególne zastrzeżenia budziła utrzymująca się bardzo wysoka koncentracja podmiotowa i wartościowa portfela kredytowego.</p>

<p>30.06.2015 r.), które – w ocenie nadzorczej – powinno pozwolić na faktyczną weryfikację realizacji zaleceń.</p>	<p>W dalszym ciągu utrzymywała się bardzo niska jakość portfela kredytowego, która w porównaniu z poprzednimi kwartałami uległa pogorszeniu.</p> <p>Udział portfela z utratą wartości w portfelu kredytowym ukształtował się na poziomie 23,15%. Dodatkowo, na podstawie sprawozdawczości można było domniemywać, że jakość portfela będzie w dalszym ciągu się pogarszać. <u>Udział portfela kredytowego przeterminowanego powyżej 30 dni w portfelu kredytowym wyniósł 50,82%.</u></p> <p>Nominalnie, w porównaniu z końcem 2014 r. <u>portfel przeterminowany wzrósł o ponad 1 mld zł.</u> W tym kontekście wskazano, że podejmowane przez Bank działania w zakresie wyrezerwowania portfela kredytowego są niewystarczające. W I kwartale 2015 r. odpisy na kredyty z utratą wartości w stosunku do portfela kredytowego z utratą wartości wzrosły o 2,73 p.p., i w dalszym ciągu kształtowały się na <u>bardzo niskim poziomie (9,57%).</u></p> <p>W związku z powyższym przekazano do Zarządu oczekiwanie, że przesłane sprawozdanie z realizacji zaleceń według stanu na 30.06.2015 r. zostanie uzupełnione o materiały pozwalające stwierdzić właściwą realizację zalecenia w zakresie ryzyka kredytowego: <i>Dostosowanie limitów ograniczających ryzyko kredytowe do profilu ryzyka kredytowego Banku i wielkości prowadzonej działalności kredytowej oraz przeprowadzanie cyklicznych analiz potwierdzających zasadność przyjętych poziomów limitów.</i> KNF wyraziła również oczekiwanie, że na podstawie przesłanych materiałów możliwa będzie faktyczna weryfikacja realizacji zalecenia, która, zgodnie ze sporządzonym przez Bank harmonogramem, miała polegać na <i>Aktualizacji Instrukcji Zarządzania Ryzykiem Kredytowym.</i> Wskazano, że przesłane materiały powinny w szczególności zawierać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyniki przeglądu/analiz portfela kredytowego pod kątem koncentracji uwzględniającego koncentrację branżową portfela, a także powiązania osobowe, kapitałowe i gospodarcze pomiędzy kredytowanymi podmiotami.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Wyniki przeglądu i aktualizacji limitów koncentracji portfela kredytowego polegających na obniżeniu dopuszczalnych limitów koncentracji dla poszczególnych grup podmiotów (w tym w szczególności MSP) w sposób umożliwiający skuteczną dywersyfikację podmiotową portfela kredytowego. • Wyniki przeglądu i aktualizacji limitów zabezpieczeń.
29 czerwca 2015 r.	
<p>KNF skierowała wniosek do KRS o wszczęcie postępowania w sprawie wykreślenia znajdujących się w rejestrze danych dotyczących zmian statutu niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa.</p>	<p>Szczegółowa analiza danych ujawnionych w Krajowym Rejestrze Sądowym wykazała konieczność podjęcia dalszych działań – pozostających w ścisłym związku z wykreśleniem przez KRS w maju 2015 r. zmian statutu zarejestrowanych w 2007 roku bez wymaganego zezwolenia organu nadzoru – dotyczących rejestracji zmian statutu w 2011 r. oraz 2014 r. również bez wymaganego zezwolenia.</p> <p>Celem tych działań było doprowadzenie do usunięcia z Rejestru wszelkich zmian statutu dotyczących konstrukcji „wpisowego od kredytów”, a tym samym uniemożliwienia Bankowi posługiwania się tą konstrukcją.</p>
8 lipca 2015 r.	
<p>KNF po przeprowadzonej analizie przekazanego przez bank dokumentu zatytułowanego Program postępowania naprawczego odmówiła jego akceptacji.</p>	<p>Przekazano do Banku stanowisko KNF, zgodnie z którym przedstawiony przy piśmie z dnia 15.06.2015 r. dokument „<i>Program Postępowania Naprawczego Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa z siedzibą w Wołominie na lata 2015-2018</i>” <u>nie mógł zostać zaakceptowany przez KNF.</u></p> <p><u>Bank nie zastosował się do wymagań wskazanych w piśmie Przewodniczącego KNF z dnia 08.05.2015 r. Bank nie zidentyfikował przyczyn, które stały za wzrostem ryzyka prowadzonej działalności.</u></p> <p>Dodatkowo, Bank nie wskazał motywów, którymi kierował się zwiększając skalę działania, w tym wartość portfela kredytowego – w konsekwencji <u>narażając bezpieczeństwo środków gromadzonych na rachunkach bankowych.</u> Takie podejście ocenione zostało jako świadczące o braku</p>

	<p>zrozumienia Zarządu dla przyczyn wystąpienia straty, która została stwierdzona w ramach przeprowadzonej w Banku według stanu na 30.06.2014 r. inspekcji kompleksowej. Wśród pozostałych zastrzeżeń zgłoszonych do przesłanego dokumentu wskazano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak prawidłowej oceny profilu podejmowanego przez Bank ryzyka oraz powstałych zagrożeń w działalności (m.in. określenie tych obszarów działalności, które mają największy wpływ na powstałe zagrożenia i ewentualne obniżenie wyników finansowych i w konsekwencji brak realizacji programu), • utrzymanie finansowania podmiotów gospodarczych na wysokim poziomie, co oznaczało utrzymanie koncentracji w tym zakresie, • brak identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo, organizacyjnie, gospodarczo i personalnie, co stanowiło jeden z istotnych czynników ryzyka w działalności SBRzR w Wołominie, • brak jednoznacznej rezygnacji z przyjmowania wpisowego (mimo postanowienia Sądu Rejonowego dla M. St. Warszawy, na mocy którego ze statutu Banku wykreślono §8 ust. 1 pkt 3 regulujący tryb wnoszenia wpisowego).
9 lipca 2015 r.	
<p>SBRzR w Wołominie przekazał do KNF:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zbadane sprawozdanie finansowe za 2014 r., – opinię i uzupełniający ją raport z badania sprawozdania finansowego, – uchwały Zebrania Przedstawicieli w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego i podziału zysku 	<p>Na podstawie przeprowadzonego badania, biegły rewident – Związek Rewizyjny Banków Spółdzielczych w Poznaniu -wydał opinię na temat sporządzonego przez SBRzR sprawozdania finansowego za 2014 r., która <u>nie zawierała zastrzeżeń co do jego prawidłowości i rzetelności.</u> W przedstawionej opinii biegły zwrócił uwagę, że SBRzR „<i>przyjmuje na zabezpieczenie udzielanych kredytów również nieruchomości, których wartości zostały oszacowane metodą dochodową (...) oraz dokonuje pomniejszeń podstawy szacunku rezerw celowych o wartość przyjętych zabezpieczeń</i>”.</p> <p>Biegły zwrócił uwagę na kwestię powiązań pomiędzy kredytowanymi podmiotami, która jego zdaniem w zależności od przyjętej definicji</p>

	„powiązań” może skutkować przekroczeniem limitów koncentracji zaangażowań określonych w art. 71 ustawy Prawo bankowe, przy czym biegły stwierdził, że Bank przestrzega wszystkich zasad ostrożności, w tym przede wszystkim: norm koncentracji określonych w art. 71 i 79a ustawy Prawo bankowe oraz zasad tworzenia rezerw celowych określonych w Rozporządzeniu Ministra Finansów.
17 lipca 2015 r.	
KNF przekazała do SBRzR protokół po inspekcji problemowej z zakresu przestrzegania obowiązków wynikających z przepisów <i>ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu</i>	
20 lipca 2015 r.	
Informacja do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej w formie pisma zastrzeżonego.	
22 lipca 2015 r.	
Pismo KNF w trybie art. 10 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, w toku postępowania administracyjnego w sprawie ustanowienia w SBRzR w Wołominie zarządu komisarycznego.	Poinformowano Bank o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, materiałów oraz zgłoszonych żądań w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma w sprawie administracyjnej w przedmiocie ustanowienia w Banku zarządu komisarycznego. <u>KNF na podstawie swoich ustaleń zdecydowała o poinformowaniu strony, że jest gotowa do podjęcia rozstrzygnięcia w przedmiotowym postępowaniu.</u>
10 sierpnia 2015 r.	

<p>Decyzja w sprawie ustanowienia w Spółdzielczym Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie z dniem 11 sierpnia 2015 r. zarządu komisarycznego</p>	<p>Wobec wypełnienia się przesłanek opisanych w art. 145 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, tj. <u>nieprzekazaniem programu postępowania naprawczego, konieczne i uzasadnione stało się ustanowienie zarządu komisarycznego w Banku.</u></p> <p>Biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa, Komisja Nadzoru Finansowego uznała, że działania podejmowane przez Zarząd Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie <u>nie prowadzą do opracowania wiarygodnego programu postępowania naprawczego i nie gwarantują szybkiej i efektywnej poprawy sytuacji.</u></p> <p>Pozostający w dyspozycji KNF środek nadzorczy w postaci ustanowienia zarządu komisarycznego skutkuje pozbawieniem dotychczasowych władz banku (zarządu, rady nadzorczej oraz – w tym przypadku – zabrania przedstawicieli) wpływu na jego działalność. Z dniem ustanowienia zarządu komisarycznego rada nadzorcza zostaje zawieszona, członkowie zarządu banku zostają odwołani z mocy prawa, a ustanowione wcześniej prokury i pełnomocnictwa wygasają. Na czas trwania zarządu komisarycznego kompetencje innych organów banku zostają zawieszane.</p>
<p>11 sierpnia 2015 r.</p>	
<p>KNF skierowała do podmiotów sieci bezpieczeństwa, a także banku zrzeszającego i Policji pisma informujące o wprowadzeniu zarządu komisarycznego.</p>	<p>Poinformowano, że na posiedzeniu w dniu 10.08.2015r. Komisja Nadzoru Finansowego na podstawie art. 145 ust. 1 ustawy Prawo bankowe podjęła decyzję o ustanowieniu z dniem 11.08.2015r. zarządu komisarycznego w Spółdzielczym Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie w związku z nieprzekazaniem dokumentu, który mógłby zostać zaakceptowany przez KNF jako program postępowania naprawczego.</p> <p>Pisma skierowane zostały do banku zrzeszającego (BPS S.A.), Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Narodowego Banku Polskiego oraz Komendanta Stołecznego Policji.</p>

12 sierpnia 2015 r.	
Pismo do SBRzR w sprawie dziennego monitorowania płynności	<p>W związku z decyzją Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustanowienia zarządu komisarycznego w Spółdzielczym Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie na podstawie art. 139 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo bankowe zwrócono się o codzienne przekazywanie informacji zawierające następujące dane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wskaźnik zrywalności lokat/depozytów, 2) wskaźnik kredyty brutto/depozyty, 3) stan aktywów płynnych, 4) stan depozytów.
UKNF przekazał do Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie wnioskowanych informacji.	
13 sierpnia 2015 r.	
Pismo KNF informujące BFG o pogorszeniu sytuacji płynnościowej w SBRzR	Poinformowano BFG, że sytuacja płynnościowa Banku uległa znacznemu pogorszeniu. Z informacji uzyskanych od Banku, w 2 pierwszych dniach po ogłoszeniu decyzji o ustanowieniu zarządu komisarycznego, tj. 11-12.08.2015 r. stan depozytów zmniejszył się o 539.660 tys. zł, co stanowiło 16,01% depozytów ogółem w Banku.
Pismo KNF informujące BPS S.A. o pogorszeniu sytuacji płynnościowej SBRzR	KNF zwrócił się z prośbą do BPS S.A. o pełne wsparcie dla utrzymania płynności w SBRzR oraz dla działań podejmowanych przez zarząd komisaryczny. Wskazano, że Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako bank zrzeszający dysponuje środkami oraz instrumentami, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji w SBRzR.
Pismo KNF informujące NBP o pogorszeniu sytuacji płynnościowej SBRzR	Poinformowano NBP, że sytuacja płynnościowa Banku uległa znacznemu pogorszeniu oraz o działaniach podejmowanych przez SBRzR we współpracy z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. które mają na celu

	zabezpieczenie płynności Banku. Wskazano na ewentualną możliwość wsparcia SBRzR w Wołominie przez Narodowy Bank Polski.
14 sierpnia 2015 r.	
Pismo KNF do BFG przekazujące informacje na temat sytuacji SBRzR	Przekazano informacje na temat wyników inspekcji przeprowadzonej w SBRzR w Wołominie według stanu na 30.06.2014 r. oraz zaproponowano BFG przekazywanie dziennych informacji płynnościowych pozyskiwanych od zarządu komisarycznego.
Pisma KNF do BPS S.A. oraz do SBRzR, zawierające wezwanie do przekazania informacji.	KNF wezwała do niezwłocznego przekazania informacji odnośnie działań jakie bank zrzeczający zamierza podjąć w celu poprawy sytuacji płynnościowej SBRzR w Wołominie, wskazując przy tym na konkretne instrumenty, mechanizmy i procedury, które pozostają w dyspozycji BPS S.A. i są zgodne z umowami zawartymi z SBRzR. Poproszono bank zrzeczający również o informację o wskazanie terminów, w których wskazane działania zostaną podjęte. Dodatkowo, zwrócono się do zarządu komisarycznego o przekazanie informacji na temat stanu rozmów prowadzonych z Narodowym Bankiem Polskim w zakresie możliwości udzielenia Spółdzielczemu Bankowi Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie kredytu refinansowego.
Pismo KNF przekazujące do NBP informacje na temat SBRzR	W odpowiedzi na wystąpienie NBP przekazano do banku centralnego informacje na temat wyników przeprowadzonej przez UKNF w SBRzR w Wołominie inspekcji oraz aktualne dane ekonomiczno-finansowe (na podstawie sprawozdawczości), w tym odnośnie pozycji płynnościowej (w oparciu o dzienne raporty Banku).
18 sierpnia 2015 r.	
Pismem z dnia 18 sierpnia 2015 r. zarząd komisaryczny Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie poinformował KNF o utracie płynności.	

19 sierpnia 2015 r.	
Spotkanie przedstawicieli KNF z członkami Zarządu banku zrzeszającego oraz Rady Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.	W związku z utrzymującą się trudną sytuacją płynnościową Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie zaproszono członków Zarządu oraz członków Rady Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na posiedzenie KNF, w celu omówienia kwestii udzielenia przez bank zrzeszający wsparcia płynnościowego Spółdzielczemu Bankowi Rzemiosła i Rolnictwa w ramach zawartych umów pomiędzy bankami.
Pismo KNF przekazujące do NBP oraz Ministerstwa Finansów informacji na temat sytuacji w SBRzR	W związku z wystąpieniem Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie do Narodowego Banku Polskiego z wnioskiem o udzielenie kredytu refinansowego na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim do NBP oraz do Ministra Finansów przekazano informacje na temat adekwatności kapitałowej Banku (do wiadomości BFG).
Posiedzenie Komitetu Stabilności Finansowej	W trakcie posiedzenia przeprowadzono dyskusję na temat sytuacji w sektorze banków spółdzielczych, w tym w SBRzR.
25 sierpnia 2015 r.	
Wystąpienie KNF do SBRzR o przekazanie dodatkowych informacji w zakresie prognozowanej sytuacji płynnościowej	W związku z utrzymującym się odpływem depozytów wystąpiono do zarządu komisarycznego SBRzR w Wołominie o przekazanie prognoz płynnościowych na najbliższe 30 dni. Wezwano zarząd komisaryczny do wzmożenia prac dotyczących sporządzenia sprawozdania finansowego na datę ustanowienia zarządu komisarycznego oraz poddania go badaniu biegłego rewidenta.
Pismo KNF do BPS S.A. w sprawie braku pomocy płynnościowej ze strony banku zrzeszającego	Wobec braku pomocy płynnościowej ze strony banku zrzeszającego Komisja zakwestionowała skuteczność umów w sprawie limitu operacyjnego zawartych na podstawie par. 6 ust. 7 uchwały 386/2008 KNF oraz innych elementów pomocowych funkcjonujących w ramach zrzeszenia.

26 sierpnia 2015 r.	
Wystąpienie KNF do SBRzR o przekazanie analiz płynnościowych	<p>Wezwano zarząd komisaryczny Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie do przekazania informacji, które były niezbędne dla zbadania przestrzegania przez SBRzR w Wołominie norm dopuszczalnego ryzyka w prowadzonej działalności, jakości zarządzania ryzykiem, w tym dostosowania procesu identyfikacji i monitorowania ryzyka do rodzaju i skali działalności Banku, w tym w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. treści porozumienia z NBP w sprawie udzielenia SBRzR kredytu refinansowego, 2. analizy portfela kredytowego, w tym analizy koncentracji i jakości przyjętych przez Bank zabezpieczeń, jak również założeń dotyczących strategii działalności kredytowej Banku, 3. analizy kosztów prowadzonej działalności, w tym możliwe sposoby ich obniżenia.
28 sierpnia 2015 r.	
Przekazanie do SBRzR zaleceń po inspekcji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy	W ramach postępowania poinspekcyjnego odstąpiono od udzielenia Bankowi upomnienia ze względu na ustanowienie zarządu komisarycznego.
4 września 2015 r.	
Pismo KNF do NBP informujące o wystąpieniu straty w SBRzR	Z informacji uzyskanych od zarządu komisarycznego w ramach kontaktów roboczych wynikało, że wstępnie oszacowana strata netto według stanu na 31.08.2015 r. wyniosła 25,5 mln zł. Oszacowana w tej kwocie strata nie wpływała na wskaźniki wypłacalności Banku. Wykazywane w sprawozdawczości kapitały wynosiły na wyżej wskazaną datę 323.699 tys. zł.

15 września 2015 r.	
Informacja o wynikach inspekcji problemowej w zakresie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu została przekazana do GIIF (na podstawie art. 21 ust. 4 ww. ustawy).	
17 września 2015 r.	
Pismo KNF do NBP informujące o sytuacji SBRzR, w tym o przeprowadzonej w Banku kontroli skarbowej.	Przekazano informacje odnośnie przeprowadzonej w Banku kontroli oraz jej ustaleń, podstawowych informacji ekonomiczno-finansowych oraz sporządzonej przez zarząd komisaryczny prognozy płynności. UKNF w toku prowadzonego postępowania w przedmiocie zmian w statucie zarejestrowanych przez SBRzR w Wołominie (bez zgody KNF) poinformował Ministerstwo Finansów o wprowadzonym przez Spółdzielczy Bank Rzemiosła i Rolnictwa mechanizmie. Pismem z dnia 15.07.2014 r. zwrócono się o opinię Ministerstwa, w kontekście podejrzenia unikania przez Bank obciążeń podatkowych.
18 września 2015 r.	
Przekazanie do Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie informacji objętych tajemnicą bankową, w których posiadanie Komisja Nadzoru Finansowego weszła w związku z przeprowadzoną w SBRzR w Wołominie w dniach 1.09 – 29.09.2014 r. inspekcją kompleksową.	
21 września 2015 r.	
Spotkanie z prezesami dużych banków komercyjnych, w trakcie którego omówiono sytuację w sektorze banków spółdzielczych w kontekście możliwych obciążeń na składki na BFG.	W trakcie spotkania omówione zostały możliwości restrukturyzacji podmiotów sektora banków spółdzielczych z udziałem banków komercyjnych.

22 września 2015 r.

Posiedzenie KNF z udziałem zarządu komisarycznego

Komisja zapoznała się z aktualną sytuacją SBRzR i informacją na temat działań podejmowanych przez zarząd komisaryczny.

30 września 2015 r.

	30.06.2015	30.09.2015
Suma bilansowa	4.011.031	3.086.871
Portfel kredytowy	2.774.637	2.891.671
Portfel kredytowy z utratą wartości	625.586	1.336.012
Portfel kredytowy z utratą wartości/portfel kredytowy	22,62%	46,20%
Depozyty	3.480.890	2.210.952
Fundusze własne	408.639	301.011
Łączny współczynnik kapitałowy	12,44%	8,61%
Wynik finansowy	9.216	-115.446

Działania prowadzone przez zarząd komisaryczny, w tym przegląd portfela kredytowego, weryfikacja wyceny zabezpieczeń, a przede wszystkim identyfikacja ryzyka występujących w działalności SBRzR oraz odpowiednia klasyfikacja należności w istotnym stopniu wpłynęły na obraz sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku.

Utworzenie wymaganych Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości banków, spowodowało pogłębienie straty do kwoty 115,8 mln zł.

Informacja o ustanowieniu w Banku zarządu komisarycznego spowodowała nagły odpływ depozytów, które w porównaniu z końcem II kwartału 2015 r. zmniejszyły się o 57,43%.

Zarząd komisaryczny kontynuował przegląd portfela kredytowego przy wsparciu niezależnego biegłego rewidenta.

1 października 2015 r.

Pismem z dnia 1 października 2015r. zwrócono się do Prezesa Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy o podjęcie działań mających na celu przyspieszenie rozpatrywania wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie wykreślenia znajdujących się w rejestrze danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa.

Szczegółowa analiza danych ujawnionych w Krajowym Rejestrze Sądowym wykazała konieczność podjęcia dalszych działań – pozostających w ścisłym związku z wykreśleniem przez KRS w maju 2015 r. zmian statutu zarejestrowanych bez wymaganego zezwolenia organu nadzoru – dotyczących rejestracji zmian statutu w 2011 r. oraz 2014 r. również bez wymaganego zezwolenia.

Celem tych działań było doprowadzenie do usunięcia z Rejestru wszelkich zmian statutu dotyczących konstrukcji „wpisowego od kredytów” a tym samym uniemożliwienia Bankowi dalszego posługiwania się tą konstrukcją.

6 października 2015 r.	
<p>Pismo do BFG prezentujące stanowisko KNF w sprawie wyrażonej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny gotowości wsparcia transakcji przejęcia Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, również w sytuacji gdy po stronie przejmującej zaangażowany byłby więcej niż jeden bank</p>	<p>Do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego przekazano wyniki analizy odnośnie wsparcia przez BFG transakcji przejęcia Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, również w sytuacji gdy po stronie przejmującej zaangażowany byłby więcej niż jeden bank. Zdaniem UKNF:</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwe jest ewentualne zaangażowanie w przejęcie SBRzR w Wołominie banków komercyjnych • podmiotem przejmującym może być tylko jeden bank • nie jest możliwe dokonanie podziału bądź wydzielenia zorganizowanej części z SBRzR w Wołominie <p>Pismo skierowane zostało również do wiadomości NBP oraz Ministerstwa Finansów.</p>
09 października 2015 r.	
<p>Pismo KNF do Prezesa BGK z prośbą o zbadanie możliwości uczestnictwa w procesie restrukturyzacji SBRzR poprzez odkup wybranych aktywów (portfela kredytowego).</p>	<p>Przedstawiona została syntetyczna informacja na temat inwestycji realizowanych przez firmy współpracujące w ramach zidentyfikowanej w SBRzR grupy podmiotów powiązanych, które są kredytobiorcami Banku wraz z prośbą o rozważenie udziału Banku Gospodarstwa Krajowego w procesie restrukturyzacji Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, przy możliwym wykorzystaniu pomocy publicznej.</p> <p>Pismo skierowane zostało do wiadomości Ministerstwa Finansów.</p>
12 października 2015 r.	
	<p>Pismem z dnia 12 października 2015 r. Wiceprezes Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy poinformował, iż w dniu 12 października 2015r. zostało wydane przez referendarza sądowego postanowienie dotyczące wniosku Komisji Nadzoru Finansowego. Z dokonanej analizy wpisów w Krajowym Rejestrze Sądowym wynika, iż kwestionowane przez KNF zmiany statutu</p>

	Banku zarejestrowane w 2011 i 2014 r. bez wymaganego zezwolenia organu nadzoru zostały z rejestru wykreślone.
13 października 2015 r.	
Pismo KNF do NBP w sprawie działań zmierzających do ograniczenia ryzyka płynności w sektorze banków spółdzielczych	<p>Poinformowano NBP o działaniach realizowanych przez UKNF w zakresie ryzyka płynności w sektorze banków spółdzielczych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie wskaźnika LCR w bankach nie spełniających wymagań, • indywidualne codzienne monitorowanie płynności w bankach charakteryzujących się najwyższym ryzykiem.
23 października 2015 r.	
Spotkanie z przedstawicielami NBP w sprawie sytuacji SBRzR	<p>W trakcie spotkania omówiono następujące kwestie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sytuacja ekonomiczno-finansowa SBRzR w Wołominie, • możliwe działania sanacyjne, • możliwość udzielenia pomocy publicznej.
4 listopada 2015 r.	
Pismo KNF do Prezesa Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego w sprawie analiz ekspozycji kredytowych dokonanych przez Bank	Przekazano informacje o dalszych analizach Banku w zakresie ekspozycji kredytowych wskazujących, iż część podmiotów kredytowanych przez SBRzR była wcześniej finansowana przez BGK lub kredyty udzielone przez BGK były spłacane przez kredytobiorców SBRzR. W piśmie zwrócono uwagę, iż BGK klasyfikował te ekspozycje jako ekspozycje z utratą wartości. Skierowano ponowną prośbę o rozważenie udziału BGK w procesie restrukturyzacji SBRzR w Wołominie.
5 listopada 2015 r.	

<p>Pismo KNF do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w sprawie programu pomocowego dla banków spółdzielczych oraz stanowiska Komisji Europejskiej</p>	<p>Przekazano stanowisko KNF w sprawie możliwości przeznaczenia zobowiązań z tytułu emisji obligacji SBRzR, zaliczonych decyzją KNF do funduszy własnych, na pokrycie straty Banku. Wskazano, iż w ocenie KNF, w świetle obowiązujących banki spółdzielcze przepisów prawa, nie jest możliwe wykorzystanie długu podporządkowanego do pokrycia strat.</p> <p>Pismo skierowane zostało do wiadomości NBP oraz Ministerstwa Finansów</p>
<p>Posiedzenie Komitetu Stabilności Finansowej</p>	<p>W trakcie posiedzenia przeprowadzono dyskusję na temat sytuacji w sektorze banków spółdzielczych.</p>
<p>9 listopada 2015 r.</p>	
<p>Pismo KNF do Ministerstwa Finansów w sprawie diskutowanych warunków pomocy publicznej przeznaczonej na procesy restrukturyzacji w sektorze banków spółdzielczych, w tym w szczególności w sprawie traktowania zobowiązań podporządkowanych w bankach spółdzielczych w przypadku wystąpienia straty przekraczającej kwotę funduszy własnych.</p>	<p>W ramach opracowywania przez Ministerstwo Finansów założeń programu pomocowego dla banków spółdzielczych oraz stanowiska Komisji Europejskiej w tej sprawie, przedstawione zostało stanowisko KNF przekazane wcześniej do BFG, iż w przypadku banków spółdzielczych nie ma możliwości wykorzystania długu podporządkowanego do pokrycia strat.</p> <p>Interpretacja Komisji Europejskiej wymagająca pokrycia straty w całości kapitałami oraz instrumentami finansowymi, które są im równoważne, nie nakłada obowiązku wykorzystania długu podporządkowanego, w tym wyemitowanych obligacji, do pokrycia strat banku spółdzielczego. Dług podporządkowany, który w przeciwieństwie do funduszu udziałowego, nie daje możliwości sprawowania kontroli właścicielskiej, nie powinien być traktowany, w przypadku konieczności pokrycia strat, na równi z instrumentami kapitałowymi umożliwiającymi sprawowanie takiej kontroli. Dodatkowo, w przypadku banków spółdzielczych należy rozróżnić fundusze własne <i>sensu stricto</i> i fundusze regulacyjne. Między innymi zauważyć należy, że w wymiarze regulacyjnym fundusz udziałowy – co do zasady – nie jest w warunkach polskich uznawany za kapitał Tier I,</p>

	tymczasem w świetle przepisów Prawa spółdzielczego służyć on będzie pokrywaniu strat spółdzielni zgodnie z art. 90 ustawy Prawo spółdzielcze, co nie zostało uwzględnione w programie pomocowym.
12 listopada 2015 r.	
Bank przekazał do Komisji raport niezależnego biegłego rewidenta badającego sprawozdanie Banku na datę ustanowienia zarządu komisarycznego, zgodnie z którym <u>aktywa Banku nie wystarczają na pokrycie jego zobowiązań.</u>	<p>Zgodnie z przedłożoną przez Bank <u>historyczną informacją finansową</u> (sprawozdaniem) suma bilansowa Banku według stanu na 10.08.2015 r. wyniosła 2.573 mln zł. Głównym źródłem finansowania działalności były depozyty, które na wskazaną datę ukształtowały się w kwocie 3.453 mln zł. Depozyty osób fizycznych stanowiły 88,06% depozytów ogółem.</p> <p>W trakcie badania m.in. przeprowadzona została prawidłowa wycena zabezpieczeń wierzytelności Banku przyjmowanych wcześniej przez bank do pomniejszania podstawy tworzenia rezerw. W trakcie badania rozpoznano też ryzyko związane z faktem istnienia licznych powiązań personalnych, organizacyjnych i kapitałowych występujących pomiędzy kredytobiorcami Banku.</p> <p>Należności od sektora niefinansowego wyniosły 2.796 mln zł. W strukturze dominowały „pozostałe ekspozycje kredytowe”, których udział wyniósł 99,21%. W wyniku urealnienia wartości zabezpieczeń i po dokonaniu prawidłowej oceny ryzyka kredytowego poziom niezbędnych do ustalenia rezerw na należności wyniósł 1.436 mln zł.</p> <p>Zgodnie ze zweryfikowanym przez biegłego rewidenta bilansem Banku sporządzonym na datę 10.08.2015 r. kapitały Banku (Tier I i Tier II) wyniosły 426 mln zł, przy stwierdzonej stracie w wysokości 1.594 mln zł.</p>
Posiedzenie Komitetu Stabilności Finansowej	Omówiono sytuację SBRzR w kontekście ustaleń biegłego rewidenta badającego sprawozdanie Banku na datę ustanowienia zarządu komisarycznego.
13.11.2015r.	

Posiedzenie Komisji Nadzoru Finansowego	Komisja omówiła wyniki audytu na datę ustanowienia zarządu komisarycznego. Komisja zdecydowała o opublikowaniu komunikatu o możliwości zgłaszania się do 19 listopada 2015 r. banków gotowych uczestniczyć w procesie restrukturyzacji SBRzR. Przy wydaniu komunikatu Komisja uwzględniła fakt, że niektóre z banków przeprowadzały własne badania i dokonywały ocen sytuacji SBRzR.
19.11.2015r.	
Do wyznaczonej w komunikacie daty nie wpłynęły do KNF deklaracje gotowości uczestnictwa w procesie sanacji SBRzR	
Zarząd Komisaryczny poinformował o wystąpieniu do Prokuratury z zawiadomieniem o możliwości popełnienia przez dotychczasowy Zarząd Banku przestępstwa polegającego na prezentowaniu nierzetelnych danych finansowych.	
20.11.2015r.	
Posiedzenie Komisji Nadzoru Finansowego	<p>Komisja zdecydowała o zawieszeniu z dniem 21 listopada 2015 r. działalności Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie oraz postanowiła o wystąpieniu do właściwego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości tego banku.</p> <p>Ustawowy obowiązek wydania decyzji na podstawie art. 158 ust. 1 ustawy Prawo bankowe był związany z faktem, że aktywa banku spółdzielczego nie wystarczały na zaspokojenie jego zobowiązań. Było to jedyne możliwe rozwiązanie wynikające z przepisów prawa i standardów unijnych, uruchamiające wypłatę środków gwarantowanych z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.</p>